

Tullihallitus

18.1.2012

3/930/12

Valtiovarainministeriö
Vero-osasto

Lausuntopyyntönnö VM150:00/2011

Tullihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Tullin hallinnosta annettavaksi laiksi sekä luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi Tullin hallinnosta

Tullihallitus ilmoittaa pyydettyä lausuntonaan seuraavaa.

Laki- ja asetusluonnos vastaavat päälinjoiltaan Tullihallituksen 28.4.2011 tekemää ehdotusta tullihallinnon organisaation uudistamisesta. Tavoitteena on organisaatiomalli, joka on joustava, maantieteelliset, nykyisiin tullipiireihin pohjautuvat toiminta-alueajat poistava ja joka mahdollistaa tehokkaan ja tarpeiden mukaisen toiminnan järjestämisen. Uudistuksen taustalla on sähköiseen toimintaympäristöön siirtyminen sekä valvonnan alueella liikkuvaan ja yhä enemmän valvontatekniikan hyväksikäyttöön perustuvaan toimintamalliin siirtyminen.

Tullihallitus haluaa kiinnittää huomiota Tullin tehtävät määrittävään lakiluonnoksen 2 §:ään. Tullihallituksen näkemyksen mukaan viraston perustamista koskevassa laissa tulisi mainita ne pääasialliset tehtävät, joita varten virasto on olemassa eikä ainoastaan viitata muuhun lainsäädäntöön, jossa tehtävä määritettäisiin virastolle kuuluvaksi. Tullihallituksen käsityksen mukaan 2§:n 1 momentissa tulisi todeta, että Tulli vastaa valmiste- ja autoverotuksesta sekä maahantuonnin arvonlisäverotuksesta. Tämä vastaisi nykytilannetta, jota ei lausunnolla olevien lakiperustelujen mukaan ole myöskään tarkoitus muuttaa.

Tullihallitus

18.1.2012

3/930/12

Tullihallitus pitää tarkoituksenmukaisena organisaation toiminnan järjestämistä asetusluonnoksen mukaisesti kolmeen osastoon sekä toimipaikoissa suoritettavaan ja liikkuvaan valvontaan perustuvaan tulliyksiköt -nimisen yksikön vastuulla olevaan operatiiviseen toimintaan. Lain tasolla määritettäisiin valtion edun- ja oikeudenvallvonta sen itsenäisen luonteen mukaisesti omaksi pääjohtajan alaiseksi yksiköksi. Tullihallituksen näkemyksenä on, että muilta osin organisaation rakenne ja tehtävien hoidon järjestäminen tulisi jättää Tullin työjärjestyksessä määritettäväksi. Lakiluonnoksen 1§:ää esitetään muutettavaksi tätä vastaavasti.

Tullihallitus pitää perusteltuna, että asetukseen lisättäisiin nykyistä vastaava säännös Tullilaboratorion johtajan kelpoisuusvaatimuksesta sekä siitä, että jos laboratorionjohtajalla on tohtorin tutkinto, hänellä on professorin arvonimi. Järjestely on perusteltu Tullilaboratorion tehtävien erityisluonteen ja tieteellisen tason varmistamiseksi sekä alalla vallitsevan käytännön mukaan. Samoin Tullihallitus pitää perusteltuna, että pääjohtajan sijaisena toimivalla olisi edelleen joko ylijohtajan virkanimi tai arvonimi. Jos päädytään jälkimmäiseen vaihtoehtoon, ehdotettua säännöstöä tulisi muuttaa vastaavasti. Toisena vaihtoehtona on, että Tulli omalla päätösvalallaan muuttaisi aina pääjohtajan sijaisen virkanimen ylijohtajaksi.

Lausuntopyynnön mukainen esitys on ollut myös käsiteltävänä yhteistoimintasopimuksen mukaisessa tarkoituksessa Tullihallituksen ja Tullissa edustettuina olevien henkilöstöjärjestöjen välillä 12.1.2012. Neuvotteluista laadittu pöytäkirja on tämän lausunnon liitteenä.

Tullilaitoksen henkilöstöjärjestöjen edustajat ovat olleet mukana organisaatiomuutosta ohjanneessa hankeryhmässä jäseninä. Henkilöstöjärjestöt ovat tässä yhteydessä hyväksyneet organisaatiouudistuksen sekä sen vaikutukset tullilaitoksen henkilöstön asemaan.

Liitteenä olevassa Tullihallituksessa laaditussa muistiossa on tarkasteltu tarkemmin lain ja asetuksen §:ien sisältöä sekä niiden perusteluja.

Tapani Erling
Pääjohtaja

Hannu Lappi
Johtaja

Laki

tullin hallinnosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tulli

Tullitoimintaa varten on valtiovarainministeriön alainen Tulli, jonka toimialueena on koko maa. Tullia johtaa pääjohtaja. Pääjohtajan nimittää valtioneuvosto.

Tullin yksiköt

Tullissa on yksiköitä, joiden nimistä, toimialueista ja pääasiallisista tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Niissä voi olla tullitoimipaikkoja sekä tuki- ja muita toimintayksiköitä.

Tullissa on myös oikeudenvallontayksikkö, jonka tehtävänä on valtion edun- ja oikeudenvallonta.

2 §

Tehtävät

Tullin tehtävänä on huolehtia **tulliselvityksestä** tulliverotuksesta, maahan tuotavien ja maasta vietävien tavaroiden ja ulkomaanliikenteen tullivalvonnasta ja muista tullitoimenpiteistä sekä sen mukaan kuin erikseen säädetään toimittaa **valmisteverotus, autoverotus ja maahantuonnin arvonlisäverotus** verotusta, valvoa valtion etua ja oikeutta, estää ja paljastaa tullirikoksia ja suorittaa niiden esitutkintaa.

Lisäksi Tulli huolehtii ulkomaankaupan tilastoinnista, muusta toimialaansa liittyvästä tilastoinnista ja tehtävissään tarvitsemistaan laboratoriotutkimuksista. Tullilla voi olla myös muita sille erikseen säädettäviä tai määrättäviä tehtäviä.

Valtiovarainministeriö voi antaa Tullille selvitys-, kokeilu-, seuranta-, suunnittelu- ja muita tehtäviä.

3 §

4 §

Organisaation määräytyminen

Tullin organisaatio ja yksiköiden tehtävät voivat määräytyä toimintojaon, **mukaisesti palvelujen kysynnän tai valvontatarpeen mukaisesti.** toimintojaon mukaisesti tai alueellisesti.

Yksiköiden toimintaa järjestettäessä on huolehdittava palveluiden saatavuudesta sekä kielellisten oikeuksien toteutumisesta.

Tullilla on tullitoimipaikka Ahvenanmaan maakunnassa. Valtakunnan maarajalla sijaitsevista tullitoimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Muista tullitoimipaikoista päättää Tulli.

5 §

Tullin ja sen yksikön työjärjestys

Tullilla on työjärjestys, jolla annetaan tarkemmat määräykset Tullin organisaatiosta, yksiköistä, tehtävistä ja niiden järjestämisestä. Tullin työjärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

Tullin yksiköllä on työjärjestys, jolla annetaan tarkemmat määräykset yksikön sisäisestä organisaatiosta, toimintayksiköistä, tehtävistä ja niiden järjestämisestä.

6 §

Pääjohtajan tehtävät ja ratkaisuvallta

Pääjohtaja päättää Tullin toimivaltaan kuuluvien ~~yleisten~~ määräysten antamisesta. Päätös tehdään asianomaisen virkamiehen esittelystä. Määräysten valmistelu on eriytettävä **pidettävä erillään** niiden soveltamiseen liittyvien hallintopäätösten tekemisestä.

Pääjohtaja vahvistaa Tullin työjärjestyksen. Pääjohtaja voi ottaa ratkaistavakseen Tullin yksikölle kuuluvan Tullin sisäiseen hallintoon ~~liittyvän~~ **kuuluvan** yksittäisen asian.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pääjohtajan tehtävistä.

7 §

Yksikön päällikön tehtävät ja ratkaisuvallta

Tullin yksikköä johtaa sen päällikkö.

Yksikölle kuuluvat asiat ratkaisee sen päällikkö tai muu virkamies sen mukaan kuin yksikön työjärjestyksessä määrätään. Yksikön päällikkö vahvistaa yksikölle työjärjestyksen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Tullin yksikön päällikön tehtävistä.

8 §

Hallintokantelun käsittely ja ratkaiseminen

Tullin tai sen virkamiehen toiminnasta tehdyn hallintokantelun ratkaisee pääjohtaja. Tullin työjärjestyksessä voidaan määrätä, että Tullin yksikön tai sen virkamiehen toiminnasta yksikölle osoitetun kantelun ratkaisee kuitenkin yksikön päällikkö lukuun ottamatta yksikön päällikön toimista tehtyä kantelua, jonka ratkaisee pääjohtaja.

Pääjohtajan, hänen sijaisensa tai oikeudenvallontayksikön ja sen virkamiehen toimista tehdyn hallintokantelun ratkaisee valtiovarainministeriö.

Valtiovarainministeriö voi ottaa ratkaistavakseen Tullissa käsiteltävän periaatteellisesti tärkeän kanteluasian.

9 §

Valtion edun- ja oikeudenvallonta sekä muu puhevallan käyttö

Tulli kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimessa, väl miesmenettelyssä sekä muissa viranomaisissa ja toimituksissa valtion etua ja oikeutta kaikissa Tullia koskevilla asioissa.

Oikeudenvallontayksikkö käyttää Tullin puhevaltaa asianosaisena siten kuin tässä laissa säädetään. Oikeudenvallontayksiköllä on valtion edun- ja oikeudenvallontatehtävässään itsenäinen ratkaisuvallta.

Tullia edustaa Tullin oikeudenvallontayksikön tulliasiamies.

910 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tullin henkilöstöstä, virkojen täyttämisestä, pääjohtajan sijaisen määräämisestä sekä valtion puhevallan käytöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä Tullin sisäisestä hallinnosta.

1140 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 2012.

Tällä lailla kumotaan tullilaitoksesta 8 päivänä helmikuuta 1991 annettu laki (228/1991) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin. Tullihallitus voi perustaa, julistaa haettavaksi ja täyttää tämän lain täytäntöönpanon edellyttämät virat ennen lain voimaantuloa sekä tehdä muut tarvittavat virkajärjestelyjä koskevat päätökset. Lain täytäntöönpanoon liittyvien virkojen sijoittamiseen, kelpoisuusvaatimuksiin ja nimitysmenettelyyn sovelletaan tuolloin voimassa olevia säännöksiä. Tullilaitoksen pääjohtaja voi vahvistaa Tullin työjärjestyksen.

Helsingissä xx päivänä xxkuuta 20

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa valtion edun- ja oikeudenvallontaa koskevassa asiassa, jossa Tullihallitus tai tullipiiri on asianosaisena, puhevaltaa käyttää Tullin oikeudenvallontayksikkö.

Mitä muualla lainsäädännössä säädetään tai muutoin määrätään tullilaitoksesta, Tullihallituksesta, tullipiiristä tai muusta ennen tämän lain voimaantuloa olleesta tulliviranomaisesta, koskee tämän lain voimaan tultua Tullia.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat Tullihallituksen antamat määräykset ovat voimassa siihen saakka kuin niissä määrätään.

Valtioneuvoston asetus

Tullin hallinnosta

Annettu Helsingissä X.X. päivänä kuuta 2012

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiovarainministeriön esittelystä, säädetään Tullin hallinnosta annetun lain (XXX/201X) 3 §:n 1 momentin, 4 §:n 3 momentin, 6 §:n 4 momentin, 7 §:n 3 momentin ja 9 §:n 1 momentin ja 9 §:n 2 momentin nojalla, ja valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 281/2000:

1 §

Tullin yksiköt

Tullissa on:

1) ulkomaankauppa- ja verotusosasto tulliselvitystehtäviä, verotustehtäviä ja tilastointia varten;

2) valvontaosasto tarkastustoimintaa, esitutkintaa ja muuta tullirikostorjuntaa sekä Tullin valvontatehtävien ohjausta varten;

3) hallinto-osasto henkilöstö-, talous- ja yleishallintoa sekä tietohallintoa, koulutusta ja viestintää varten;

4) tulliyskiköt tulliselvityksessä tarvittavien ja muiden Tullin tavarain ja liikenteen valvontatehtävien suorittamista ja paikallisesti tarvittavia työjärjestyksessä tarkemmin määrättyjä 1) kohdassa sanottuja tehtäviä varten.

Valvontaosastossa on tullilaboratorio.

Ulkomaankauppa- ja verotusosasto, valvontaosasto sekä hallinto-osasto ohjaavat tulliyskiköt-yksikön toimintayksiköitä tehtäväalueellaan.

Tullin yhteisiä tehtäviä varten on:

1) ~~esikunta oikeudellisten asioiden asiantuntijatehtäviä ja kansainvälisen yhteistyön yhteensovittamista sekä muita valmistelu- ja tukitehtäviä varten, suunnittelu, seuranta ja yhteensovittamistehtäviä, oikeudellista erityisasiantuntemusta ja pääjohtajan annettaviksi kuuluvien määräysten valmistelua sekä, jollei Tullin työjärjestyksessä toisin määrätä,~~

~~Euroopan unionin ja muiden kansainvälisten asioiden käsittelemistä varten;~~

~~2) sisäisen tarkastuksen yksikkö hallinnon ja talouden tarkastusta varten.~~

Pääjohtajan alaisuudessa toimii sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on hallinnon ja talouden tarkastus.

Edellä 1 ja 3 momentissa mainittujen yksiköiden toimialueena on koko maa.

2 §

Valtakunnan maarajalla sijaitsevat tullitoimipaikat

Valtakunnan maarajalla sijaitsevat tullitoimipaikat ovat Vaalimaan, Vainikkalan, Nuijamaan, Imatran, Niiralan, Kuusamon, Tornion, Pellon, Muonion, Karesuvannon, Kilpisjärven, Kivilompolon, Karigasniemen, Utsjoen, Rajajoosepin, Sallan ja Vartiuksen tullitoimipaikat.

3 §

Virkojen täyttäminen

Valtiovarainministeriö määrää pääjohtajan sijaisen pääjohtajan esityksestä. **Pääjohtajan sijaisella on yliohtajan arvo-nimi.**

Tämän asetuksen 1 §:n 1 momentissa mainittujen yksiköiden päälliköt ja 1 §:n 3 momentissa mainittujen yksiköiden virkamiehet nimittää pääjohtaja.

Tämän asetuksen 1 §:n 1 momentissa mainittujen yksiköiden muut virkamiehet nimitää ja työsopimussuhteisen henkilöstön ottaa asianomaisen yksikön päällikkö, jollei tätä toimivaltaa ole yksikön työjärjestyksessä annettu yksikön muulle virkamiehelle.

4 §

Erityiset kelpoisuusvaatimukset

Pääjohtajan kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Tämän asetuksen 1 §:n 1 momentissa mainittujen yksiköiden päälliköiden kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto, perehtyneisyys viran tehtäväalaa ja käytännössä osoitettu johtamistaito.

Valtion edun- ja oikeudenvallontatehtäviä hoitavan tulliasiamiehen kelpoisuusvaatimuksena on ylempi oikeustieteellinen korkeakoulututkinto sekä perehtyneisyys viran tehtäväalaa.

Tullin rikostorjunnan päällikön ja suoraan hänen alaisensa toimintayksikön päällikön kelpoisuusvaatimuksena on korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys viran tehtäväalaa. Tutkinnanjohtajan kelpoisuusvaatimuksena on korkeakoulututkinto tai tehtäviin ja toimivaltuuksiin nähden riittävä tutkinnanjohtajakoulutus. Tullirikostorjunnan esimiehenä toimivan tullimiehen ja tullilain (1466/1994) 15 §:n mukaisista toimenpiteistä päättävän tullivalvonnan esimiehenä toimivan tullimiehen kelpoisuusvaatimuksena on tehtäviin kuuluvien toimivaltuuksien laatuun nähden riittävä koulutus.

Laboratorionjohtajan kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto, perehtyneisyys viran tehtävänalaa ja käytännössä osoitettu johtamistaito. Laboratorionjohtajalla on profes-

sorin arvonimi, jos hänellä on tohtorin tutkinto.

5 §

Kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Virkamiehen, jonka tehtäviin kuuluu lain, asetuksen tai työjärjestyksen mukaan ratkaista tai esitellä yksilön oikeuksia tai velvollisuuksia koskevia päätöksiä tai jolla on oikeus käyttää voimakeinoja, kielitaitoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena on kaksikielisessä viranomaisessa viranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito sekä toisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito. Yksikielisessä viranomaisessa kielitaitoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena on viranomaisen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito sekä toisen kielen tyydyttävä ymmärtämisen taito.

Tullin on yksilöitävä ne virat, joissa vaaditaan 1 momentissa edellytettyä kielitaitoa.

6 §

Pääjohtajan tehtävät ja ratkaisuvallta

Pääjohtaja vastaa Tullin toiminnan ja talouden asianmukaisesta järjestämisestä ja tulokellisuudesta sekä erityisesti tulostavoitteiden saavuttamisesta samoin kuin Tullin toimintaa ja taloutta koskevasta raportoinnista. Hänen tulee seurata Tullin toimialan kehitystä sekä ryhtyä toimenpiteisiin tarpeellisten uudistusten ja parannusten toteuttamiseksi.

Sen lisäksi, mitä muualla lainsäädännössä säädetään, pääjohtaja päättää:

1) Tullin yleisistä toimintalinjoista sekä toimintaa ja taloutta koskevista yksittäisistä tulostavoitteista valtiovarainministeriön vahvistamien tulostavoitteiden puitteissa;

2) Tullin toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä talousarvioehdotuksesta;

3) Tullin määräysvaltaan kuuluvista tullitoimipaikoista;

4) muista Tullin kannalta laajakantoisista ja periaatteellisesti merkittävistä asioista.

Pääjohtaja allekirjoittaa Tullin tilinpäätöksen siihen liittyvine asiakirjoinaan.

7 §

Tullin yksikön päällikön tehtävät

Tämän asetuksen 1 §:n 1 momentissa mainittujen yksiköiden päälliköt vastaavat tulosityksikölle asetettujen tulostavoitteiden saavuttamisesta ja siitä, että heidän johtamaansa toimintaa hoidetaan asianmukaisesti ja tuloksellisesti. Heidän tulee seurata johdettavanaan olevan toiminnan yleistä kehitystä ja tehdä aloitteita ryhtyä toimenpiteisiin tarpeellisten uudistusten ja parannusten toteuttamiseksi.

8 §

Valtion puhevallan käyttäminen

Tulli kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimessa, välimiesmenettelyssä sekä muissa viranomaisissa ja toimituksissa valtion etua ja oikeutta kaikissa Tullia koskevissa asioissa.

Oikeudenvälontayksikkö käyttää Tullin puhevaltaa asianosaisena siten kuin laissa ja tässä asetuksessa säädetään. Oikeudenvälontayksiköllä on valtion edun ja oikeudenvälontatehtävässään itsenäinen ratkaisuvallta.

Tullia edustaa Tullin oikeudenvälontayksikön tulliasiamies.

Helsingissä xx päivänä xxkuuta 20

89 §

Neuvottelukunta

Tullissa on neuvottelukunta, joka käsittelee Tullin strategisia kehittämissuuntia ja toimintalinjoja. Neuvottelukuntaan kuuluu pääjohtaja ja enintään 11 muuta jäsentä, joista yksi edustaa Tullin henkilöstöä. Valtiovarainministeriö asettaa Tullin esityksestä neuvottelukunnan määräajaksi, kuitenkin enintään neljäksi vuodeksi.

90 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä asetus tulee voimaan X päivänä kuuta 201X.

Tällä asetuksella kumotaan 10 päivänä huhtikuuta 2008 annettu valtioneuvoston asetus tullilaitoksesta (205/2008) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Virkamies, joka on nimitettynä Tullin virkaan tämän asetuksen voimaan tullessa, on edelleen kelpoinen virkaansa sekä muuhun vastaavaan Tullin virkaan asetuksen tultua voimaan. Edellä sanottu koskee tämän asetuksen voimaan tullessa määräaikaan virkasuhteeseen nimitetyn kelpoisuutta määräjän loppuun saakka.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tullihallitus
18.1.2012

Muistio valtiovarainministeriön luonnoksista Tullin hallinnosta annettavaksi laiksi ja asetukseksi

Tullilaitoksen toimintaorganisaation uudistamisen perustana on laki Tullin hallinnosta sekä valtioneuvoston asetus Tullin hallinnosta. Näitä täydentää sekä Tullin työjärjestys, jossa määritetään tarkemmin organisaatio ja tehtävien hoidon perusteet. Työjärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

Kokonaisuus muodostaa selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden ja siinä on varsin hyvin otettu huomioon aikaisempi Tullihallituksessa tehty organisaatiomuutoksen valmistelutyö.

Uudistuksen valmistelua on Tullissa käsitelty laajasti sekä henkilöstön että Tullin johdon kanssa. Uudistuksen sisällöstä vallitsee laaja yhteisymmärrys.

Tullilaitoksen henkilöstöjärjestöjen edustajat ovat olleet mukana organisaatiomuutosta ohjanneessa hankeryhmässä jäsenenä. Henkilöstöjärjestöt puoltavat organisaatiouudistusta.

Seuraavassa esitetään näkökohtia huomioitavaksi lainsäädäntökehyksen jatkovalmistelussa.

1. Luonnos Tullin hallinnosta annettavaksi laiksi

1.1 Pykäläkohtainen tarkastelu

2 § Tehtävät

Ensimmäisessä momentissa käytetty ilmaisu tulliverotus tulisi korvata käsitteellä tulliselvitys. Tulliselvitys on käsite kokonaisuudelle, jossa määrätään tuontiselvityksen yhteydessä myös tulli ja arvonlisävero sekä tarvittaessa hoidetaan myös valmisteverotus. Tulliselvityksessä pannaan täytäntöön myös muu tavarantoiminnan, vientiin tai kauttakuljetukseen liittyvä lainsäädäntö ja valvotaan, että kansainvälisessä tavarakaupassa toimijoille asetettuja velvoitteita noudatetaan.

Viranomaisen päätehtävät tulisi kuvata yksityiskohtaisesti siinä lainsäädännössä, joka luo lainsäädännöllisen perustan viranomaisen organisoinnille sekä toiminnan ja tehtävien järjestämiselle. Tämän vuoksi

Tullin vastuulla olevat verotustehtävät valmisteverotus, autoverotus ja maahantuonnin arvonlisäverotus tulisi mainita §:ssä eikä pelkästään HE perusteluissa.

3 § Tullin yksiköt

Pykälää koskevassa ehdotuksessa säädetään Tullin oikeudenvalvontayksikön perustamisen tarpeellisuudesta säädöshierarkkisesti lakitasoisesti viittaamalla puhtaasti liitännäisiin seikkoihin eikä yksikön tehtäviin Tullin oikeudenvalvontayksiköstä tulisi säätää lakitasoisesti vastaavalla tavalla kuin on verohallinnon osalta tehty. Valtion edun- ja oikeudenvalvonnasta sekä puhevallan käytöstä tulisi säätää Tullin toimialueella yhtenäisesti samalla säädöstasolla. Tämän vuoksi Tullihallitus ehdottaa, että asetusluonnoksen 8 §:n sisältö siirrettäisiin sellaisenaan lakiluonnoksen 9 §:ään.

4 § Organisaation määräytyminen

Organisaatiomuutoksen myötä Tullilla ei enää ole toimivaltaperusteeltaan alueellisesti rajattuja yksiköitä. Tämän vuoksi Ensimmäistä momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että Tullin organisaatio ja yksiköiden tehtävät voivat määräytyä toimintojaon mukaisesti tai palvelujen kysynnän tai valvontatarpeen mukaisesti.

6 § Pääjohtajan tehtävät ja ratkaisuvalta

Määräyksillä tarkoitetaan vakiintuneesti pykäläehdotuksen tarkoittamassa asiayhteydessä Tullin toimivaltaan kuuluvien määräysten antamista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pykäläehdotuksen ensimmäisestä momentista poistettaisiin tarpeettomana ja harhaanjohtavana ilmaisu ”yleisten”.

Pykäläehdotuksen neljännen momentin muotoilua tulisi muuttaa muotoon ”pääjohtaja voi ottaa ratkaistavakseen Tullin yksikölle kuuluvan Tullin sisäiseen hallintoon kuuluvan yksittäisen asian”. Tällä sanamuodon muutoksella pykäläehdotuksen neljännen momentin soveltamisala muodostuisi pääjohtajan niin sanotun otto-oikeuden osalta tarkkarajaisemmaksi.

9 § Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentin mukaan muun muassa valtion puhevallan käytöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Edellä tässä jaksossa 3 §:n alla on esitetty, että valtion edun- ja oikeudenvalvonnasta sekä puhevallan käytöstä tulisi säätää Tullin toimialueella yhtenäisesti samalla säädöstasolla. Tämän mukaisesti lakiluonnoksen 9 §:n 1 momentista poistettaisiin valtion puhevallan käytöstä säätämistä koskeva asiakokonaisuus.

1.2 Tullin hallinnosta annettavaksi ehdotetun lakiluonnoksen perusteluteksti

1.2.1 Yleisperustelut

Esitysluonnoksesta saa käsityksen, että tullilaitoksessa olisi tällä hetkellä useita viranomaisia ja että vasta uudessa lakiesityksessä Tulli olisi yksi viranomainen. Tosiasiallisesti tullilaitos on nytkin yksi viranomainen, joka koostuu Tullihallituksesta, tullipiireistä ja Tullilaboratoriosta. Tullilaitos on nytkin yksi budjettivirasto ja kaikki virat ovat tullilaitoksen yhteisiä. Vaikka tullipiireillä on itsenäinen päätösvalta mm. tulliselvitys- ja verotuspäätösten osalta, ei se tee tullipiireistä tullilaitoksesta erillistä viranomaista.

Perustelutekstin sivulla viisi sen neljännessä kappaleessa todetaan, että ”vastaavalla tavoin olisi valvontaosastolla valtakunnallisina toimintoina verotarkastus ja rikostorjunta rikostorjuntatehtävineen”. Termi ”verotarkastus” tulisi korvata termillä ”yritystarkastus”. Lisäksi tässä asiayhteydessä pitäisi mainita erikseen riskianalyysi.

Perustelutekstissä käytetään nimitystä ”alueyksikkö” sivulta 5 alkavassa kappaleessa, jossa todetaan, että tulliyksiköt-yksikköön perustettaisiin 9 alueyksikköä, jotka johtaisivat alaisiaan toimipaikkoja. Termi ”alueyksikkö” tulisi korvata termillä ”alayksikkö”.

Esityksen sivulla 6 sen ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että ulkomaankauppa- ja verotusosasto sekä valvontaosasto ohjaisivat tulliyksiköt -yksikköä tehtäväalueillaan. Luonnoksen ehdotukseksi valtioneuvoston asetukseksi Tullin hallinnosta 1 §:n 2 momentissa kuitenkin säädetään, että ulkomaankauppa- ja verotusosasto, valvontaosasto sekä *hallinto-osasto* ohjaavat tulliyksiköt -yksikön toimintayksiköitä tehtäväalueellaan tehtäväalueillaan. Kyseisen ristiriidan poistamiseksi hallinto-osasto tulisi lisätä edellä mainittuun perustelutekstiin.

1.2.2 Yksityiskohtaiset perustelut

2 § Tehtävät

Pykäläehdotuksen kohdalla esitetty perustelu tulliviranomaisen esitutkintavaltuuksista on hieman harhaanjohtava. Voimassa olevan säännöksen kannalta tullirikosten esitutkinta tulee tullilaitoksen tehtäväksi tullilain 3 §:n 1 momentin 5 kohdan sisältämän tullirikoksen käsitelmääritelmän välityksellä ja tullilain 43 §:n sisältämän esitutkintalakia ja pakkokeinolakia koskevan toimivaltaan liittyvän viittaussäännöksen perusteella, jonka mukaan tullirikosasiaa tutkittaessa noudatetaan esitutkinnasta ja pakkokeinoista erikseen annettujen säännösten lisäksi tullilain säännöksiä. Ehdotettu uusi laki Tullin

hallinnosta luo säädösten selkeän Tullin toimittamaa esitutkintaa koskevan toimivaltaperustan.

3 § Tullin yksiköt

Ks. edellä kohdassa 1.1 alakohdan 3 § alla lausuttu.

4 § Organisaation määräytyminen

Ks. edellä kohdassa 1.1 alakohdan 4 § alla lausuttu

5 § Tullin ja sen yksikön työjärjestys

Pykäläehdotuksen kohdalla todetaan, että Tullin työjärjestys tulisi julkaista virallisessa lehdessä, mikä edistäisi hallinnon avoimuutta ja viranomaisen toiminnan julkisuutta. Tarkoitus on, että työjärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

6 § Pääjohtajan tehtävät ja ratkaisuvallta

Perustelutekstin otsikointi "Pääjohtaja" ei vastaa lakitekstin vastaavaa otsikointia "Pääjohtajan tehtävät ja ratkaisuvallta". Muilta osin ks. edellä kohdassa 1.1 alakohdan 6 § alla lausuttu.

8 § Hallintokantelun käsittely ja ratkaiseminen

Kanteluasian vireillepanijan tahdosta ja valinnasta riippuen tullipiirin yksittäiseen virkamieheen kohdistetun kantelun voi nykytilanteessa ratkaista asianomainen tullipiiri, Tullihallitus, valtiovarainministeriö, Eduskunnan oikeusasiamies tai valtioneuvoston oikeuskansleri.

9 § Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ks. edellä kohdassa 1.1 alakohdan 9 § alla lausuttu.

10 § Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Perusteluissa on viitattu puhevallan käyttöön verotusta koskevassa hallintoriita-asiassa. Kyseinen esimerkki on epätarkka, koska hallintoriitamenettelyssä on asiallisesti kysymys julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta aiheutuvasta riidan ratkaisutyypistä eikä muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen. Tyypillisesti hallintoriitamenettelyssä riidellään julkisoikeudellisesta maksuvelvollisuudesta, kuten esimerkiksi erilaisten etuuksien takaisinperinnästä, perusteettoman edun palautuksista sekä muutoinkin julkisoikeudelliseen oikeussuhteeseen perustuvasta oikeudesta ja velvollisuudesta hakemuksen sisältäessä suoritusvaatimuksen. Hallintoriita voi koskea myös julkisoikeudellisen seikan vahvistamista tai

muotoamista hakemuksen sisältäessä positiivisen tai negatiivisen vahvistusvaatimuksen.

Tullin toimialueella hallintoriita-asiat ovat olleet sangen harvinainen asiaryhmä, ja ne ovat lähinnä koskeneet erilaisia perusteettoman edunpalautuskanteita tai suoritusvelvollisuutta koskevia negatiivisia vahvistuskanteita.

Perustelutekstistä puuttuu täysin maininta niistä lain voimaantullessa vireillä olevissa rikosoikeudellisista sekä siviilioikeudellisista asioista, käytännössä lähinnä vahingonkorvauskanteista, joissa Tullihallitus tai tullipiiri on ollut asianosaisena.

Perustelutekstissä puuttuu lisäksi täysin maininta Tullin vastaajapuhevallan käytön piiriin kuuluvista edun- ja oikeudenvallvonnan eri muodoissa.

Edellä lausuttujen seikkojen perusteella ehdotetaan perustelutekstin kolmannen kappaleen viimeinen lause muutettavaksi siten, että kysymys voisi olla esimerkiksi Tullihallituksen tai tullipiirin tekemästä valituksesta tai vastapuolen tekemään valitukseen tai muuhun vireillepanoon vastaamisesta Tullin toimialaan kuuluvassa verotusta koskevassa asiassa, hallintoriita-asiassa tai rikos- taikka siviilioikeudellisessa asiassa.

2. Luonnos Tullin hallinnosta annettavaksi asetukseksi

2.1 Pykäläkohtainen tarkastelu

1 § Tullin yksiköt

Pykäläehdotuksen 2 momentissa on kuvattu Tullin esikunnan tehtävät. Esikunnalla tarkoitetaan Tullin pääjohtajan apuna toimivia muutamaa henkilöä, jotka avustavat pääjohtajaa oikeudellista erityisasiantuntemusta vaativissa sekä kansainvälisen yhteistyön yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa. Henkilöstön tehtävien määräytymisen tulisi olla joustavasti muuteltavissa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että esikunta poistettaisiin asetuksesta, jolloin tehtävien määrittäminen jäisi Tullin työjärjestyksessä tehtäväksi.

Tullin hallinnosta annettavaksi ehdotetun lakiluonnoksen 6 §:n ensimmäisen momentin sisältämä velvoite määräysten valmistelun eriyttämisestä niiden soveltamiseen liittyvien hallintopäätösten tekemisestä voitaisiin täyttää muulla Tullin työjärjestyksessä tarkemmin määrättävällä järjestelyllä kuin säätämällä esikunta määräyksistä yksinomaisessa valmisteluvastuussa olevaksi toimijaksi.

Sisäisen tarkastusta koskevana ehdotetaan, että sitä ei määritettäisi erilliseksi yksiköksi, vaan todettaisiin sen kuuluvan pääjohtajan alaisuuteen toimintona. Tätä perustelee myös se, että ”yksikössä” työskentelisi vain kaksi henkilöä.

3 § Virkojen täyttäminen

Pykäläehdotuksen 1 momenttiin ehdotetaan lisäys, jonka mukaan pääjohtajan sijaisella on ylijohtajan arvonimi. Vaihtoehtoisena tapana on toteuttaa järjestely niin, että pääjohtajan sijaisen virkanimi muutetaan aina ylijohtajaksi.

4 § Erityiset kelpoisuusvaatimukset

Pykäläehdotukseen ehdotetaan lisättäväksi nykytilaa vastaavasti säännös, jonka mukaan Laboratorionjohtajan kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto, perehtyneisyys viran tehtävänalaan ja käytännössä osoitettu johtamistaito ja nykyisen käytännön mukaisesti, että laboratorionjohtajalla on professorin arvonimi, jos hänellä on tohtorin tutkinto.

6 § Pääjohtajan tehtävät ja ratkaisuvallta

Pykäläehdotuksen 2 momentin 1 kohdan säännöksen ehdotetaan muutettavaksi siten, että ilmaisu ”yksityiskohtaisista tulostavoitteista” korvattaisiin ilmaisulla ”tavoitteista”.

7 § Tullin yksikön päällikön tehtävät

Pykäläehdotuksen muutosesityksenä on , että ilmaisu ”tulostavoitteiden” korvattaisiin ilmaisulla ”tavoitteiden”. Lisäksi velvoite tehdä aloitteita ehdotetaan poistettavaksi kokonaan, koska se sisältyy johdettavan toiminnan asianmukaiseen ja tulokselliseen hoitamiseen.

8 § Valtion puhevallan käyttäminen

Ks. edellä kohdassa 1.1 alakohdan 3 § alla lausuttu. Valtion edun- ja oikeudenvallonnasta sekä puhevallan käytöstä tulisi säätää Tullin toimialueella yhtenäisesti lakitasoisesti. Tämän vuoksi ehdotetaan, että asetusluonnoksen 8 §:n sisältö siirrettäisiin sellaisenaan lakiluonnoksen 9 §:ään.

Tullihallitus**Yhteistoimintakokous koskien tullilaitoksen organisaation uudistamista****1 §****Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Tullin hallinnosta sekä siihen liittyvien eräiden lakien muuttamisesta**

Puheenjohtaja Hannu Lappi totesi, että tullihallitukselta sekä henkilöjärjestöiltä on pyydetty lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laiksi Tullin hallinnosta sekä siihen liittyvien eräiden lakien muuttamisesta. Hallituksen esityksen liitteenä on luonnos valtioneuvoston asetukseksi Tullin hallinnosta. Jarkko Saksa kertoi valmistelun etenemisestä sekä ehdotetuista muutoksista lakiin ja asetukseen.

Keskusteltiin laki- ja asetuseräluonnoksista. Henkilöstöjärjestöt totesivat, että ne antavat valtiovarainministeriölle omat lausuntonsa annettuun määräpäivään mennessä.

2 §**Yhteistoiminta organisaation uudistamisesta**

Todettiin, että henkilöstöjärjestöjen edustajat ovat olleet mukana organisaatiouudistusta ohjaavassa hankeryhmässä jäseninä ja siten suunnittelussa sekä valmistelussa mukana. Henkilöstöjärjestöt ovat hyväksyneet organisaatiouudistuksen sekä sen vaikutukset henkilöstön asemaan. Hankeryhmässä ja tullilaitoksen yhteistyöryhmissä on käsitelty henkilöstön aseman järjestämistä organisaation muutostilanteissa koskevia valtion henkilöstöpolitiikan linjauksia sekä tullilaitoksen ohjeistusta henkilöstön asemasta muutostilanteessa ja näiden henkilöstöpoliittisten periaatteiden noudattaminen organisaatiouudistuksessa on yhteisesti hyväksytty.

Helsingissä 12. tammikuuta 2012

Tullihallitus

Hannu Lappi
Johtaja, pj.

Jarkko Saksa
Ylijohtaja

Jyrki Linna
Johtaja

Markku Kosonen
Tulliliitto ry.

Jari Nieminen
Tullivirkamiesliitto ry.

Sirkkaliisa Suutari
Tullilaitoksen akavalainen yhdistys ry.

Hannele Kajastie
Lakimies, siht.